

בהתקרב חג הסוכות הבא עלינו לטובה,

להלן כמה הלכות הנפוצות בבניית סוכה:

1. מיקום הסוכה:

הסוכה צריכה להיות עשויה לצל, בדוגמת ענני הכבוד שהקיפו את בני ישראל במדבר. ולכן הסוכה צריכה שתהא תחת כיפת השמיים, ואין לעשות סוכה תחת מרפסת ולא תחת עץ.

במידה וישנם ענפי אילן מעל הסוכה, תלוי הדבר בכמות הענפים של האילן ובכמות של הסכך על הסוכה, ומן הראוי לשאול רב על כך.

2. דפנות הסוכה:

הסוכה צריכה להיעשות לא פחות משלוש דפנות, גובהם לא פחות משמונים סנטימטר, ואורכה ורוחבה של הסוכה לא פחות מחמישים ושישה סנטימטר. מותר לעשות הדפנות מכל דבר העומד ברוח. אמנם סדינים וכדומה שמתנדנדים ברוח אפילו נדנוד מועט, אינם נחשבים לדפנות. ואפילו אם קושר היטב את הסדינים אין להתיר, כיוון שלפעמים מתנתקים על ידי הרוח [שולחן ערוך סי' תר"ל ס"י].

וגם מחיצות מיריעות עבות שאין חשש גדול שהרוח תנתק את קשירתם, כתב בשו"ת אגרות משה [או"ח סי' מ' אות ב'] שאין להקל בזה, ושהנוהגים להקל עושים שלא על פי הוראת חכם. והגר"ע יוסף [חזון עובדיה שם ע' ב'-ה'] והליכות שלמה [פ"ז אות

א' בשם הגרש"ז [החמירו עוד שאפילו אם הדופן מתנדנדת נדנוד מועט היא פסולה.

ויש שלימדו זכות על הנוהגים לעשות דפנות הסוכה מיריעות המחוברים היטב מכל ארבע צדדיהם ליתדות בחוזק רב כן שאין לחוש שיתנתקו.

אמנם דפנות סוכה שנעשו על ידי מוטות ברזל רצופים, ובין כל מוט ומוט פחות משלושה טפחים [פחות מ24 סנטימטר] בגובה עשרה טפחים [80 סנטימטר], הסוכה כשרה, שכל פחות משלושה טפחים כ"לבוד" [מחובר]. דעת המשנה ברורה [סי' תר"ל ס"ק ז'] שבסוכה כזו צריך לעשות ארבע מחיצות. אמנם הגר"ע יוסף ועוד פוסקים התירו גם בשלוש מחיצות.

לאור האמור, אלו שבונים סוכה שדפנותיה עשויות מבד, חשוב לחבר את המוטות העשויים מברזל או את הרצועות המגיעות יחד עם הסוכה באופן של "לבוד", היינו שבין הרצפה עד המוט הראשון לא יעלה המרחק על 23 ס"מ, וכן בין כל מוט ומוט או כל רצועה ורצועה לא יעלה המרחק על 23 ס"מ עד גובה 80 ס"מ.

אם דפנות הסוכה גבוהות עשרה טפחים [80 ס"מ], אפילו אם אין הדפנות מגיעות לסכך מפני שגג הסוכה גבוה, הסוכה כשרה, ובלבד שיהא הסכך מכוון כנגד [מול] הדפנות. ואם היו הדפנות גבוהות ורחוקות מהארץ שלוש טפחים [24 ס"מ], אפילו אם הדפנות גבוהות יותר מעשרה טפחים, פסולה.

3. דיני הסכך:

הסכך שמשככים בו צריך שיהיו בו שלושה תנאים: גידולו מן הארץ, תלוש מן הקרקע ושאינו מקבל טומאה. מאכלים ופירות מקבלים טומאה ולכן אין מסככים בהם.

אין לסכך לכתחילה בדבר שיש בו ריח רע או שנושרים העלים ממנו [שולחן ערוך סי' תרכ"ט סי"ד].

לכתחילה צריך לעשות הדפנות תחילה ורק אחר כך לתת את הסכך למעלה [שולחן ערוך סי' תרל"ה]. ואם סיכך על ארבעה עמודים ואחר כך נתן את הדפנות, יש פוסלים ויש מכשירים.

לכתחילה יזהר שלא להעמיד הסכך בדבר המקבל טומאה, ובדיעבד הסוכה כשרה. ולכן המעמיד סכך על גבי צינורות של ברזל, טוב שייתן נסרים של עץ על גבי הצינורות באופן שהסכך יינתן על הנסר של עץ ואז הברזל הוא "מעמיד דמעמיד" ומותר. אלא שיש להיזהר לא להצמיד את הנסרים של עץ בקו ישר עם כלונסאות הברזל, שאז הם נחשבים לדבר אחד עם הברזל; אלא יש להניח את הנסרים של עץ לרוחב הסוכה כך שקצותיהם נשענים על הברזל. וכן אפשר לחבר את העצים שעליהם מעמידים הסכך לדפנות על ידי מסמרים או אזיקונים. [על פי שולחן ערוך סי' תרכ"ט ס"ח]. אפשר לשים את הסכך ישירות על קורות הפרגולה, גם אם הקורות מחוברים ולא כשרים לסוכה [עיין לקמן].

אמנם את הסכך עצמו אין לקשור לכתחילה בחבלים או אזיקונים. החושש שהסכך יעוף – דבר הפוסל את הסוכה, שהרי היא צריכה לעמוד ברוח מצויה באותו מקום כשאינ בנינים מסביב - העצה לכך היא לשים קורות עץ דקים או

ענפים מעל הסכך, או לקשור עם חוטי פשתן וכדומה שאינם מקבלים טומאה. אמנם אם כבר קשר הסכך בעצמו באזיקונים וכדומה ניתן להתיר השימוש בסוכה זו ואין צורך לפרק.

סכך פסול שהונח ליד הסכך הכשר האם פוסל - תלוי בגודלו ובמיקומו בסוכה, ויש לשאול רב. הסוכה צריך שתהיה צלטה מרובה מחמתה.

כשתולה את נוי הסוכה בסכך צריך שיהיו צמודים לסכך ותלויים בתוך ארבעה טפחים [32 סנטימטר] מהסכך שאזי הם בטלים לסכך. אבל אם יהיו רחוקים ממנו ארבעה טפחים יש חשש שיפסלו את הסוכה. [שולחן ערוך ס"ס תרכ"ז].

יש להקפיד שהסכך לא יהיה מרוחק מהדפנות שלושה טפחים [24 ס"מ]. דוגמא מעשית: אם שטח דפנות הסוכה 4 מטר על 4 מטר, ושטח הסכך 3 מטר על 3 מטר הסוכה פסולה, כיוון שיש יותר מ"מ 24 בין הסכך לדפנות. אמנם אם שטח הסכך 3.8 על 3.8 מטר ומניח הסכך באמצע שטח הסוכה, הרי היא כשרה כיון שאז אין 24 ס"מ בין הסכך לדפנות, ומדין "לבוד" מחשיבים את הסכך כמונחות על הדפנות.

4. סוכה בפרגולה:

נחלקו הפוסקים בסכך המחובר לסוכה במסמרים או ברגים, האם כשר לסיכוך, דעת המשנה ברורה לפסול, ודעת הגר"ש קלוגר להכשיר. ולעניין הלכה, לכתחילה צריך להחמיר שלא לעשות את הסכך בצורה קבועה וחזקה כיוון שהוא ספק דאורייתא.

לאור האמור, העצים של הפרגולה שהם קבועים, לכתחילה לא יסמוך עליהם בתור סכך. ולכן, בפרגולה רחבה שיש רוב אויר

כנגד הנסרים [העצים], לדוגמא אם נסר הפרגולה רחבו 5 ס"מ ובין כל נסר ונסר יש יותר מ 5 ס"מ, ופורס הסכך על כל שטח הפרגולה [או באוויר שבין הנסרים] הסוכה כשרה. ולא זו בלבד שהסוכה כשרה, אלא שניתן לשבת תחת קורות הפרגולה.

אמנם אם יש לדוגמא פחות מ 5 ס"מ בין נסר לנסר, כך שהפרגולה בעצמה מהווה רוב שטח הסוכה, יש להכשירה בשתי אפשרויות: או שיוריד נסר וישאיר נסר באופן שהסוכה תהיה חמתה מרובה מצילתה ואזי יפרוס סכך על הנסרים והאוויר; או יפרק את הנסרים מהמסמרים, יגביהם ויניחם מחדש לשם צל [בתנאי שאינם רחבים כל אחד 8 ס"מ ומעלה]. כך יש לעשות לכמות נסרים כזו שתגרום שרוב הסוכה תהיה לא מחוברת.

בברכת ושמחת בחגך

הרב יעקב שוויכה